לשם עצים. והאי דנקט לישנא דעצים ולא נקט לשם מיס משום לישנא דקרא דאותביה מבל תקטירו נקט לה: **לריח ניחוח לי אשה מעלה.** בתריה דההוא קרא דכל שממנו לאישים כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית משמר

לשם עצים **והא איכא שריים** דבעי מילינהו [א] ואיכא הך פורתא דלא קמיץ עילויה דפריק ליה דפריק ליה היכא אי גוואי קא [ב] מעייל חולין לעזרה אי אבראי איפסיל ליה ביוצא לעולם גוואי וחולין ממילא הויין והא [ג] אמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן תקוני גברא שאני יתיב רב רחומי קמיה דרבינא ויתיב וקאמר משמיה דרב הונא בר תחליפא ונימא אשם זה יהא אשם תלוי ש"מ מאן תנא דפליג עליה [ג] דר' אליעזר [ב] רבי שמעון הוא דאמר [א] אין מתנדבין אשם תלוי אמר ליה תורה תורה אימרי בדיבורי מיחלפי לך: **מתני'** [ד] איבורי חטאת שנתערבו באיבורי עולה ר' אליעזר אומר יתן למעלה ורואה אני את בשר החטאת מלמעלה כאילו הן עצים וחכמים אומרים [ב] תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה [ג]: **גמ'** מ"ט דרבי אליעזר [ה] אמר קרא [ו] ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה ליפרקינהו ומיהו התם ניחא [מז] דמקרא קא דרים וזה לא חייבה תורה אבל עוד קשה בפרק בתרא דמנחות (דף קד:) גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יציא מנחה של שיש עשרון דברי חכמים רבי אומר כו' וקאמר [ז] דפליגי במותר להכניס חולין לעזרה דרבי סבר דאסור להכניס חולין לעזרה ואסור לערב חובה בנדבה והשתא ליקדשינהו קדושת דמיס והדר ליפרקינהו וי"ל דגבי תודה לא בעי למימר דמקדישה ופריק גזירה שמא יאמרו יש פדיון ללחמי תודה וכן בהיא דפ' בתרא [ח] (גז"ש) שיש שם שיעור מנחה אתי למימר שיש לה פדיון אבל הכא דליכא שיעורא ידעי דהא דיש לה פדיון משום דאין לה שיעור לכך אין קדוש

לשון עצים הגוף וכן בביכורים ידעי דמשום ספיקא הוא דאין ביכורים נפדין כתרומות ומעשרות דהשתא נמי לאחר פדיון אין נאכלין אלא לכהנים וליכא למיטעי מידי וכן בהיא דהתכלת (שם דף מח.) גבי שתי שני כבשים על ארבע חלות ידעי דלא קדשי אלא שתים ובלחמי תודה דלא קדשי אלא ארבעים ואין להקשות הנך [יח] שיריים דהכא דליפרקינהו לשם עצים תדא דרחמנא אמר דליכלינהו למצה ועוד דלא שריין לשם עצים אלא בדבר שנתערב במידי דבר הקרבה כגון איבורי עולה באיבורי חטאת [ט]: **תקוני גברא שאני.** תימה אי דאוריתא קאמר ר"ש אין מתנדבין שמן היכי שרי משום תקוני גברא ועוד כיון דאין מתנדבין חולין גמורין הוו:

מאן תנא דפליג עליה דר' אליעזר ר' שמעון הוא. וההוא דקדושין (דף נה.) דבהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר דמשמע התם דאי אישתכח בן שתי שנים דאיכא לספוקי באשם לית ליה תקנתא צריך לומר דפליגא אדר' אליעזר דאי מתנדבין לייתי בהמה [יא] וליתני באשם תלוי: **ורבי אליעזר אותם הוא דרבאי לך בבש במזבח אבל מידי אחרינא לא.** וא"ת מה סברא היא זו לר' אליעזר דאותם [יב] לא קאי אכולהו ולריח ניחוח דבתריה קאי אכולהו אפי' אשיריים ויש לומר משום דלא מסתבר ליה טעמא לר' אליעזר להחמיר בשיריים טפי מאשור ודבש דכשם כמזבח חומרא היא ולא קאי אלא אשאור ודבש דחמיר:

ורבנן תרתי שמעת מינה. הך סוגיא כרבי אלעזר דאמר בפרק כל המנחות באות מלה (מנחות דף מז:) המעלה מכולן ע"ג הכבש פטור ור' יוחנן מחייב התם והא דקאמר התם ור' יוחנן האי אותם מאי עביד ליה הוה ליה למימר דאיתקריך לכדדרשינן [יג] הכא דבנן אבל ניחא ליה לשנויי אפי' כר' אליעזר ועוד בכמה מקומות סוגיא דשמעתא כוותיה לעיל דמשני דמסיק לשם עצים ובפרק (שני) [יד] דמנחות (דף כ.):

לשם עצים. והאי דנקט לישנא דעצים ולא נקט לשם מיס משום לישנא דקרא דאותביה מבל תקטירו נקט לה: **לריח ניחוח לי אשה מעלה.** בתריה דההוא קרא דכל שממנו לאישים כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית משאור ודבש הכתוב בראש המקרא העליון קאי וקאמר יש לך להביא מהן ביכורים מן הדבש ושתי הלחם מהשאור ואל המזבח לא יעלו אכוליה קרא קאי ואדלשה דבל תקטירו [ו]: **שרייס.** הך פורתא מה שהוסיף אחר קמיצה ולמא נדבה הוא ולא שרי להו מתנות המצורע אלא קמיצה קא שרי להו: **דפריק ליה.** ואומר אם אינו מצורע הלוג [ז] נדבה הרי מה שהוספתי שלא לצורך מחוללו על מעות הללו [ח] דכלי שרת אין מקדשים אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג ע"מ שיקדשנו הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון: **קא מעייל חולין.** כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן של חולין בעזרה: **איפסיל ליה.** כל הלוג ביוצא דהא קדש קדשים הוא כמנחה. ואי קשיא למה לי כולי האי דקמיץ בראשא והדר מוסיף עליה ואיכא לאקשויי כל הני ליעבד בראשא כל צרכי מצורע והדר נימליהו [ח] ויקמוץ ויקטיר ולא [מז] בעי למיפרקיה איכא לתרוצי מאחר שהקדישו למזבח אין יכול לשנותו לצרכי מצורע שמא אינו מצורע והלוג של מזבח נמצא מאבד קדשי מזבח בידים הלכך קמיץ בראשא לצורך גבוה ואי נמי מצורע הוא לא מפסיד מידי דהדר ממלי ליה כדאמרן: **והאמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן.** לקמן בפ' כל התדיר (דף לא.) והיכי אמרת לר"ש לוג זה יהא נדבה: **ונימא אם אינו מצורע אשם זה יהא אשם תלוי.** לכפר על ספק עבירה שבידו כר"א דאמר בכריתות (דף כה.) מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר טפי שזמן אחד לאכילת כל האשמות ולא מביא קדשים לבית הפסול: **תורה תורה.** כלומר היכן היא תורה של אדם גדול כמותך: **אימרי בדיבורי קא מחלפין לך.** כשם בן שנתו מיחלף לך באיל בן שתי שנים אשם מצורע כשם בן שנתו הוא והיאך יכול הוא להתנות עליו באשם תלוי שאינו בא אלא איל בן שתי שנים: **מתני' יתן למעלה.** על המזבח: **ורואה אני את בשר החטאת.** שהוא בצל תקטירו כאילו הן עצים לא להקטיר מכוון שרי: **ויצאו לבית השריפה.** לית להו רואין וקעבר בכל שממנו לאישים הוא בצל תקטירו שכבר אימוריו קרבו ועשה הבשר שייריס: **גמ' ואל המזבח לא יעלו.** בתר לא תקטירו ממנו דדרשינן מיניה כל שממנו לאישים כתיב: **אותם.** בריש דקרא כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואשאור ודבש קאי כדפרישית לעיל [ט] מה יש לך להביא מהן שתי הלחם מן השאור שהיא ראשית לכל המנחות וביכורים מן הדבש ואל המזבח לא יעלו וגו' אבל אתה מעלה בשם עצים: **אבל מידי אחרינא לא.** אבל שממנו לאישים דנפיק מסיפיה דקרא קמא לא קאי: **ורבי אליעזר.** להכי כתיב אותם למעוטי אשאור ודבש למעוטי שייריס מאזהרת אל המזבח לא יעלו דמרבינן מיניה בבש במזבח בשם עצים [כ] אין לי אלא מזבח בבש מניין תלמוד לומר אל המזבח: **ורבנן תרתי שמעינן מינה.** דמיעוטא דאותם אבל מאי דכתיב בהדא [יא] קרא קאי [וכי] היכי דממעט שייריס מאיסורא דריבויא דבבש במזבח ממעט להו גמי מהתירא דהעלאה בשם עצים דנפקא מהאי קרא: **מתני'.** דקתני [דבבשר] חטאת פליגי רבנן וקתני נמי [ע"כ] איברים [כא] בבעלי מומין לר'

מ א מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה ח:
מא ב מיי' (פ"ז) [פ"ו] מהל' פסח"מ הלכה כ:
מב ג מיי' שם פ"ג הלכה יח ופ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה ד:
מג ד מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה כח:

תורה אור השלם

1. כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה: קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: ויקרא ב, יא-יב

מוסף רש"י

קא מעייל חולין לעזרה. מידי דלא אתעביד ביה עורך גמור (חולין קל:) וחולין ממילא הויין. דתוך העזרה הן נעשין חולין והוא לא הכשיר מנעשנו חולין: **איבורי חטאת.** הנאכלין להכהנים (מנחות מח.). שהן שריים מאחר שהוקטרו לימוריס (יומא מז:) **שנתערבו באיבורי עולה.** העולים למזבח (מנחות שם). שהן כליל (יומא שם) יתן למעלה. יתנו למעלה כולם על המערכה (מנחות שם) **ורואה אני את בשר החטאת.** שהן שריים וכבר הקטירו: כאילו הן עצים. דכיון דלא מכוין לאקטויי לאו הקטורה היא ומותר לעשות כן מפני הקנא היא ומותר לעשות כן מפני הקנא עולה (יבמות ק.). שאסור להקטיר איבורי חטאת משום לאו דכל שממנו לאישים (זבחים כג.) **תעובר צורתן** לגמרי. יתנו לו עד שתעובר ממנו צורת בשר, דכיון דאין פסולו חמור לא שרפוהו קדשים בנזיון, ועיבור צורה היינו פסול לינה כו' (פסחים עג.). יניחנה עד למחר ויפסל בלינה ותעובר מראה ליתלוגות בשר הימנה משום בזיון קדשים, דכל זמן שלא נפסל בלינה אין נשרפים (מנחות ה.) **ואל המזבח לא יעלו.** קרבן ראשית הקיבוץ אותם להן, שאור ודבש, בכוריס אתה מביא מן המתנים ומנחת שתי הלחם שהיא ראשית מן האשאר, ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח, קאי נמי אממנו אשה לה', דאוקמיה בכל הקטירו, ואשמעינן דלא אסר הקטרתו אלא כשתתכוין לריח ניחוח (סוטה כג.):

שיטה מקובצת

רבעי מיבליה ואיכא הך פורתא דלא קבריג. ומ"ת ולוקמא דעשה הוא שבא תחלה ואח"כ מילא וקמץ, (ואחלין) כל הני פירכות דלעיל. וי"ל כיון דשמא נדבה הוא מ"כ אין לוחלו כו לכתחלה בלוג ליתן כלוס קודם קמיצת הקומץ מאחר דסופו לעשות ממנו עבודה מזבח וגמי הוא אם לא עשה עבודת המזבח דאשונה: **אי** גוואי קא מעייל חולין בעזרה. וא"ת עד דקשה ליה מעדיין בפנים תקשי ליה דשמתחלה הכשנא הוהו פורתא לעזרה כדי לתלות הלוג אחר קמיצה היאך מכנים בעוד שהוא חולין בעזרה. וי"ל דמעיקרא מקדיש קדושת דמיס ולא הוי חולין בעזרה, דהכי משני בפ' המוכר (אמ) הספינה (כ"ב דף פפ:). וא"ת אמאי לא מתנה מעיקרא אם אין מלוכה לכהני כל השמן של הלוג (מקדיש) [קדיש] קדושת דמיס ודבר הקרב ממנו דהייינו מתנות שבא יחד לשם מיס (דהיינו) [דהוא] מותר ודבר הנאכל פריק ואכיל, ומאי דוחקיה לאתנות בנדבה כל הלוג וליסתרך לחולין ולומר דאע"ג דלכ"ש אין מתנדבין שמן תקוני גברא שאני וגם מריכינן להני שיעורי דלעיל. ותירץ הר"ר יצחק מנות דא"ר (אמתי) [אמרי] יש פדיון לקרבן, שיאמרו מוציאין קדושת הגוף לחולין ע"י פדיון. וא"ת לעיל דקאמר דפריק לה ליחוח שמא יאמרו יש פדיון לקדוש קדושת הגוף. וי"ל דודאי משום האי פורתא דממנה ליה לא אתי לממר דמוציאין קדושת הגוף

מא ב מיי' (פ"ז) [פ"ו] מהל' פסח"מ הלכה כ:
מב ג מיי' שם פ"ג הלכה יח ופ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה ד:
מג ד מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה כח:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל מיכלילנהו (*ש"מ): **ב)** דר' אליעזר ואמר אין מתנדבין אשם תלוי ר' שמעון היא, אמר ליה תורה כו' כל"ל (*ש"מ): **ג)** בש"מ גרים כאן המשנה שבע"ב. וכ"מ מרש"י בסה"ע: **ד)** בכתה"י נוסף לריח ניחוח: **ה)** ל"ל את בשר בעלת מום למעלה. וכן העתיקו תוס' בחולין לג. ד"ה מ"ט (*הגהר"ב). בש"מ את איברי בעלת מום: **ו)** תקטירו דשיריים כל"ל והס"ל ומק"ל הך פורתא (ד"ר): **ז)** ל"ל והלוג (ש"מ): **ח)** ל"ל נמליהה (ש"מ): **ט)** ולא בעי למפרקיה. אולי יש לגמתוק מיכות אלו (ת"ד). ועי' בשלר מפרקיס: **י)** מיכת למעוטי נמקק (ש"מ). [בל"ק הגיה לרבות שאור ודבש ולמעוטי שיריים. ועי' ק"ל שמתה עליון]: **יא)** ל"ל בהאי (ש"מ): **יב)** איברים באברי בעלי מומין כל"ל (ש"מ): **יג)** ל"ל ולא (ב"ש): **יד)** כאן שייך הקטע שבתוס' לעיל [ר' בעמ' הקודם אות יח] ותימה לי היאך נותן מתן ז' ועל הבהונות מההוא פורתא שקדוש קדושת דמים דשמא אינו מצורע וזרק לאיבוד שמן הקדש. ע"כ. וקאי אתיריך ח"נ (צ"ש): **טו)** ל"ל ניתא דלא חייבה תורה להקדיש מש"ה לא איצטריך קרא אבל עוד כו' (ש"מ): **יז)** בתרא דמנחות (ש"מ): **יח)** ל"ל דלימא דהנך שיריים דמסיק להו לשם עצים חדא כו' כל"ל (ש"מ): **יט)** ל"ל לייתי אשם (צ"ש): **כ)** ל"ל דיבורי דבבש. ותיבת דאותם נמקק (ש"מ): **כא)** ל"ל לכדדרשי הכא (שמכ"ר): **כב)** ל"ל בתרא דמנחות (קו:) (הגרי"ב): **כג)** דיבור זה נמצא בכי"י על הגליון. ולית"ל בכי"פ:

נוסחאות רש"י כת"י

הך פורתא. מה שהוסיף אחר קמיצה: **דפריק ליה.** ואומר אם אינו מצורע והלוג נדבה הרי אשמן שהוספתי שלא לצורך מחוללו על מעות אלו דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג על מנת שיקדש הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון: **קא מעייל חולין לעזרה.** כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן חולין בעזרה: **איפסיל ליה.** כל הלוג ביוצא: **והא"ר שמעון אין מתנדבין שמן.** לקמן בפרק כל התדיר והיכי אוקימנא לר' שמעון דאמר לוג זה יהא נדבה: **ונימא אם אינו מצורע אשם זה יהא אשם תלוי.** לכפר על ספק חטא שבידו שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר דלא קדשים לבית הפסול דממה נפשך יהא אשם ומאכל ליום ולילה דכי אתריגן שלמי נדבה והוא אוכלו בתורת אשם ממעט באכילת שלמים: **ש"מ.** מדלא אמר הכי קסבר ר' שמעון אין מתנדבין אשם תלוי: **ומאן תנא דפליג עליה דר' אליעזר.** דאמר במסכת כריתות מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ר' שמעון היא: **אמר ליה תורה תורה.** אתה שאומרים עליך שאתה בקי בתורה: **אימרי בדיבורי מחלפין לך.** נחלף לך בכבש בן שנתו באיל בן שתי שנים אשם מצורע אינו בא אלא בכבש והיאך יכול להתנות עליו להיות אשם תלוי שאינו בא אלא איל בן שתי שנים: **ואל המזבח לא יעלו.** בתריה דההוא קרא דילפינן מיניה שייריס בצל תקטירו כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם לה' ואל המזבח לא יעלו והכי מדרשינן כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ולא תקטירו כל שממנו אשה לה' דהייינו שייריס קרבן ראשית תקריבו מן השאור ומן הדבש לה' שני הלחם מן השאור ובכורים מפרי הגן שהם דבש תאנים ותמרים ואל המזבח לא יעלו וכו' ודרשינן ליה בן אשאור ודבש בן שייריס לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים: **אותם.** קרבן ראשית תקריבו אותם אשאור ודבש קאי ועלייהו מהדר ואל המזבח לא יעלו אבל מידי אחרינא דבגון שייריס דנפקי מסיפיה דקרא לא קאי עלייהו לריח ניחוח דאפילו לשם עצים נמי לא: **ור' אליעזר.** מיעוטא דקאי אשאור ודבש למעוטי שייריס דלא עבר עלייהו אם מעלן על גבי הכבש דאילו שאור ודבש אפילו על גבי הכבש אסור דתניא בתורת כהנים המזבח אין לי אלא מזבח כבש מנין ת"ל ואל המזבח: **ורבנן תרתי שמעת מינה.** כי היכי דקאי מיעוטא דאותם דכבש למעוטי שייריס מתורת אשאור ודבש מיניה להעלותם לשם עצים ומיעטינהו אותם לשייריס מאותו היתר: **מתני'.** דקתני בב) בבשר חטאת פליגי רבנן וקתני נמי אברים בחברי בעלי מומין לר' אליעזר לא יקרבו אלא אם כן יש בהם [מום] דלא כי האי תנא:

יקרב הבשר, והכא קאמר יקרבו בכל ענין, וטעמייה דמסיק ואזיל: **המפרש** ר"ח שריריים. הך פורתא. כ"ב היינו אותו המעט שהוסיף אחר הקמיצה ואיהו לשם מנחה אקדשיה דאל"כ קמעייל חולין בעזרה וכיון דאקדשיה לשם מנחה לא מצי למיליהו בלא קמיצה. כך נמצא בס' יכן (ב"ש): **תוד"ה** (מעמ' הקודם) ואל. תימה והא קדוש קדושת הגוף כו' כדאמרי' בפ"ק דמנחות. ותירץ בקונטרס דאין כלי שרת מקדש אלא מדעתו ואין דעתו שיקדש קדושת הגוף. ועי"ל דאין אל על פורתא קדושת הגוף לפי שאין בפותחו פורתא שיעור קרבן ואין כלי שרת מקדש אלא דבר הראוי לקדש כגון לוג שלם, ואע"ג דכי מילאוהו יש בו כשיעור מ"מ אינו מצטרף עם השאר לקדושת הגוף כיון דבפותחו שאר לא היה בו כדי שיעור לענין נדבה בלא האי פורתא (מהר"פ):

עז: כל הזבחים פרק שמיני זבחים

מד א מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה כח:
מה ב מיי' פ"ב שם הלכה כב:

תורה אור השלם

1. וּמִיַּד בֶּן נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֵלֶּה כִּי מָשְׁחָתָם בָּהֶם מוּם בָּם לֹא יֵרָצוּ לָכֶם: ויקרא כב, כה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הא וכו' כמו מ"ן במינו לר"י. ע' לעיל דף עג ע"ב תוס' ד"ה ר"י [עי' מנחות דף כב ע"ב תוס' ד"ה מכאן לעולין וכו']:

מוסף רש"י

בדוקין שבעין. דוקין, טייל"ח בלע"ז, לשון (ויקרא כא) אז דק, כמו (שעיה מ) הנוטה כדוק (לעי' לה:). דהוי מוס עובר ואינו ניכר (מנחות עמ.). ועוד דכתיב בעופות שאין בהם חסרון אבר (שם מובחי"). אי: ולהכי לא ידרו לאין מומן ניכר כל כך, דהכי תנן בפרק המזבח מקדש [נקמן פד.] ר' עקיבא מכשיר בבעלי מומין, כלומר לשם עלו לא ידרו, ואמר ר' יוחנן בגמ' (פס.) לא הכשיר ר"ע אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרים בעופות והוא שקדם הקדישן את מומן, ג"א דוקין שיש לו מוס בעפעפים ולהכי קרי לעפעפים דוק, [עפעפים] על העין כרקיע. דהכי אמרינן בספרי אגודות העין דומה לעולם קטן, העפעפים כנגד הרקיע והתחתון כנגד האדון והלבן שמקיף את העין כנגד יס אוקיטוס שסובב את העולם והשחור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה (בכורות סד.) **אברין באברין בעלי מומין.** אינרים של עולה תמימה שנתערבו בהן אינרי בעלת מוס אחת: **אם קרב ראש אחד מהן.** קודם שהגיעו בדבר: יקרבו כל הראשין. ותולין האיסור באותו שקרב כבר ותלינן לקולא, דהואיל ונתערבו אין כאן ספק איסור לתוייתא למיזל לחומרא, אלא דהכירה תורה עליהן אלא כשהן בעצמן, שאמר בהם כי מחמתם בהם מוס בם, כי אינהו בעייהו (יומא סד.): **לא הכשיר ר"ע אלא שנים שנים.** לא המיר ר"ע להקריב את הנותרים אלא שנים שנים, דוחלי חד מייהו אחרים דהיינו אינרים, שהרי לא נתערב בהם בעלת מוס אחת, ובכל חד אמרינן מדהכירה לאו דאיסורא הוא דאיסורא, אינו נמי לאו דאיסורא הוא והכוא שקרב אחד מהן, ואינו מיזל לאכול ליה בהקרבה דאסורה אלא דאיסורא הוא, ולכך אינו מבטלין זה את זה בדבר שאינו מתערב [ע"ז דף סד.] דלית ליה בטלה אלא בדבר המתערב, ולכך אינו מבטלין זה את זה אלא אם כן קרב אחד מהן קודם שנמלך דלאו איסורא הוא, ואינו מבטלין זה את זה בדבר שאינו מ

בדם פסולין. כגון ברובע וגרבע או בנשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **ישפך לאמה.** ואפילו הכשר רבה עליו וכן בדם התמצית יישפך לאמה ואע"פ שדם הנפש רבה עליו ומשום גזירה כדמפרש בגמ' [עט.]: **ור"א מכשיר.** טעמא מפרש בגמ' [שם]: **אם לא נמלך ונתן כשר.** אפילו לת"ק דאפילו לכתחלה אי לאו משום גזירה היה מכשיר: **גמ' לא שנו.** דאם יש בו מרגלית דם כשר ואע"ג דרובא מיס אלא שנפלו מיס לתוך דם: **ונענין ביסוי.** דתנן ביה נמי כה"ג נתערב במיס אם יש בו מרגלית דם חייב לכסות דם (חולין דף פז.): **אינו כן.** דאפילו נתן דם לתוך מיס אם יש בו מרגלית דם חייב לכסות ולא אמרינן קמא קמא בטיל ליה: **לפי שאין דחוי במצות.** דאע"פ שנדחה טיפה לאמה שנפל [ה] לתוך המיס ולא היה מרגלית ניכר אפ"ה כי הדר נפל טיפה שניה חוזרת לאמה וניעורה להלטרף עמה וכי נפל עד שהפכו מיס למרגלה דם חוזר ונראה לכיסוי ולא אמרינן הואיל ונדחה ידחה דלא שייך דחוי אלא בדבר קדושה: **שבנלן זה בזה.** כזית מזה וכזית מזה ונתן לתוך פיו פטור ממלקות ואפילו התרו בו: **אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו** כו'. כשהוא לועס אותה בפיו נבלע מין לתוך חבירו מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברוב והבטל בכל מין נוסף על המבטל [ו] ונקרא בשמו ונגרע ממינו ומ"מ לכוין שלא יהא ממין האחד בטל בחבירו יותר ממה שבטל ממין חבירו בו ונמצא שאין באותו [מין] כשיעור בדבר ליה שיעוריה ולא ידעינן הי מיינייהו בבר ליה וכי מתרינן ביה לא ידעינן משום מאי נתרי ביה וצריך להתרות בו משום האיסור הילכך כי מתרו ביה משום פיגול הויא התראת ספק דלמא לאו בזדיה הוי חיובא וכן בנותר ואע"ג דבמסקנא אחד מיינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו ואם לאו והתראת ספק לאו התראה היא ע"כ לשון הקונטרס וקשה דאם התרה בשלשתן פשיטא דלוקה אפילו למ"ד (מכות דף יז.). לאו שמה התראה היכן מצינו התראת ספק כה"ג דודאי עבר אלא דלא ידעינן אי מהני תלת דפיגול ונותר וטמא ואי לא התרו אלא על האחד פשיטא דפטור אפילו למ"ד התראת ספק שמה התראה דאפילו לבסוף שמא אותו שהתרה בו כבר נתבטל דהיכי דמי התראת ספק כגון דלאחר גמר הדבר ודאי שעבר על מה שהתרה אלא דלא ידעינן בשעת התראה אם עובר עבירה בההיא שעתא אם לאו כגון הכה את זה וחזר והכה את זה (יבמות דף קא.). וכן גיד הנשה דלא ידעינן אי דימין אי דשמאל ועוד קשה היכי מיחייב כלל משום חד מיינייהו דמיעוט הבטל ברוב לא מצטרף עם הרוב להשלימו לכשיעור דאפילו היתר לא מצטרף לאיסור כ"ש איסור לא מצטרף לאיסור ומ"כ אפילו אם תימצא לומר דהתראת ספק שמה התראה הכא פטור דמ"מ שלא יתערב מכל אחד ואחד משהו בחבירו ובבר ליה שיעורא ועוד קשה אם נפרש פיגול ונותר וטמא שלשתן יחד למה לי למימר מ"מ שלא ירבה מין על חבירו הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את השלישי ואכולהו ליפטר דכל אחד הוי בטל ומבטל ונ"ל לפרש דמיירי כגון דאיכא ב' זיתי פיגול וזית נותר יחד בחתיכה אחת [יב] ועוד יש ב' זיתי נותר וזית פיגול בחתיכה אחרת יחד ואכל אחת מן החתיכות והתרו בו אל תאכל פיגול שמא זו היא חתיכה שיש בה רוב נותר ואחרי כן לאחר כדי אכילת פרס או אפילו בתוך כדי אכילת פרס אכל חתיכה שניה והתרו בו אל תאכל פיגול בארבעה עתה הוי ממש כמו הכה זה וחזר והכה זה דלמ"ד לאו שמה התראה פטור. ברו"ך. נראה לפרש דבתרי מיינייהו קאמר דשקל תרי מהני תלת ובללן זב"ז ואכלן וכגון דשקל ב' זיתים מחד איסורא וד' זיתים [יד] מב' איסורין ובללן בקערה אחת ואכלן ומ"מ שלא יהא רוב מן האחד ומבטל את חבירו הילכך לא ידעינן בהאי איסורא אם יש עליו שם פיגול או שם נותר דאיסורין מבטלין זה את זה לפטור [טו] מטעם התראת ספק כגון דאכל בשתי פעמים בכדי אכילת פרס ובאכילה ראשונה התרו בו משום פיגול ובשניה משום נותר מ"מ אפילו פחות מכדי אכילת פרס פטור כשאכל בשתי פעמים דכשהתרה בראשונה משום פיגול שמא נותר רבה ולא שפיר מתרי ביה ובשניה כשהתרה משום נותר שמא פיגול רבה ולא שפיר מתרי ביה ואי משום דכבר התרה בו משום פיגול מאכילה ראשונה ואמרינן בקדושין (דף עז.) דבעל חמש אלמנות חייב משום אלמנת ראובן ואלמנת שמעון ובחדא התראה מיירי דאי בשתי התראות אפילו באלמנה אחת נמי חייב דהתראות מחלקות אלמנת כיון דעסיק בביאה ומתרה בו בתחילה הוה התראה לכל אחת ואחת וה"ג הרי עסוק כל שעה באכילה ותועיל לו התראה ראשונה לא דמי שאני הכא דנראה כחוזר בו מהתראה ראשונה כשחוזר ומתרה בו משום נותר וכאילו אמר לו לא על פיגול אתה אב אלא על נותר ואם תאמר והא תנן במעילה בפ' קדשי מזבח (דף יז.): הפיגול והנותר אינן מצטרפין זה עם זה מפני שהם ב' שמות ואמר בגמרא ל"ש אלא לטומאת ידים דמדרבנן אבל לענין אכילה מצטרפין דתניא ר"א אומר לא יאכל כי קדש הם כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו וי"ל דהתם בדלא מערב אבל הכא דמערב בטל דאיסורין מבטלין זה את זה מ"מ הכא נלקות משום פיגול או נותר קאי אבל התם מיירי לעבור עליו משום כל שבקדש פסול ועוד התם נהי דאיסורא איכא מלקות ליכא משום דהוי לאו שבכללות כדאי' בפסחים (דף כד.): **מתיב רבא עשה עיסה מן החטין.** תימה דלא מקשה ליה [כפ"א מה"ד] [1] **אלא מין בשאינו מינו בטעמא כו'.** [2] תימה דבהקומץ רבה (מנחות דף כג.): פריך מהיכא דתבלה בקנלה למ"ד בתר מבטל אזלינן מאי קא מדמי אההיא [טז] דבתר בטל או בתר מבטל אזלינן שהטעם שוה אההיא [יז] דתבלה בקנלה שאין הטעם שוה כיון [יח] שיש בתבלין טעם מלה ראוי לגלות בו ידי חובתו כדאמרינן הכא אם יש בו טעם דגן חייב בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ובכל התורה כולה קי"ל דטעם כעיקר ואין להקשות אהך דשמעתין מהא דאמר בערבי פסחים (פסחים דף קטו.) לא לכרוך אינים מצה ומרור בהדי [הדדי] דלמא אתי מרור דרבנן ומבטל מצה דאורייתא [3] דהתם חוזק המרירות הוא דמבטל טעם מצה אבל אם אוכל הרבה שרי:

רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם. בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) פי' בקונטרס דלרב חסדא דאזיל בתר מבטל הויא דלא כרבי חייא ולעיל פי' ברים פירקין דאפילו לר' חנינא דאזיל בתר בטל דאיכא יא] כמה משניות וברייתות דלא כר"ח: **הפיגול והנותר בזית מזה וכזית מזה שבללן ואכלן והתרו בו פטור ממלקות א"א שלא ירבה מין על חבירו בו'.** כשהוא לועס אותן לתוך פיו נבלע מין לתוך חבירו מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברובו והבטל בכל מין נוסף על המבטל ונהיה כמוהו ונקרא בשמו ונגרע ממינו ומ"מ לכוין שלא יהא ממין האחד בטל בחבירו יותר ממה שבטל ממין חבירו בו ונמצא שאין באותו [מין] כשיעור בדבר ליה שיעוריה ולא ידעינן הי מיינייהו בבר ליה וכי מתרינן ביה לא ידעינן משום מאי נתרי ביה וצריך להתרות בו משום האיסור הילכך כי מתרו ביה משום פיגול הויא התראת ספק דלמא לא בזדיה הוי חיובא וכן בנותר ואע"ג דבמסקנא אחד מיינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו אם לא והתראת ספק לאו התראה היא: **שמע מינה איסורין מצטלין זה את זה.** כי היכי דהיתר מבטל איסור ולא אמרינן איסורא לא מבטל איסורא: **ושמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא.** הא דאמור רבנן בכל דוכתי איסור [ח] הנו"ט בהיתר אוסרו ואע"פ שההיתר ברוב [ט] לאו דאורייתא הוא ללקות עליו דאי דאורייתא נהי נמי דרבה מין על חבירו מ"מ טעמא יהיב ואיכא טעמא דשיעור אלם. וקס"ד השתא דאפילו פיגול ונותר מב' מינים שטעמו של זה ניכר בזה נמי פטור לר"ל כגון האי בשר והאי שירי מנחה: ה"ג **עשה עיסתו מן חטין ומן האורז כו' ואדם יוצא בה ידי חובתו.** של עשה דקום אכול מצה בפסח [י] ואי נותן טעם ברוב לאו דאורייתא היכי נפיק הא קי"ל (פסחים דף לה.) דאין יוצאין אלא במצה שהיא מחמשת המינין דכתיב לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות (דברים טז) דברים הבאים לידי חימוץ אתה יוצא בהן ידי מצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי קרחון: אלא

(1) הא דאמרינן בגמרא טעם כעיקר לאו דאורייתא היינו דוקא כי נבלע בתוך ההיתר שאינו בטיל, אבל הכא שהוא בטיל דאיירינן הכא בבשר קדשים ובשאר מנחה, ואמאי [ואמאי] פטור], כיון שהוא בטיל ונותן טעם וים בו כשיעור לחייב. וי"ל דכיון דעשה פירורין ונבלע יחד חשוב כנבלע המיעוט ברוב. ולא"ת אפילו בתרתא ספק אמינה הכא דפטר אין שיעור באחד מהן כיון דאיסורין מבטלין זה את זה, שהרי לא היה כי אם שני זיתים זית פיגול וזית נותר, וכי נבלע מיעוט של פיגול בנותר חשיב אותו המיעוט כלילו הוא נשרף ומצא דבליר שיעור כל אחד ואחד, וא"כ על איזה מיינייהו הוי מחייבת ליה. וי"ל דלכך פי' הקונטרס דהבטל מתוסף על המבטל לחיות במותו ולא חשיב המיעוט בעצמו אלא מיעוט הפיגול שנבלע בנותר אל עליו איסור נותר ומצליח הנותר מה שמחסר ממנו ונבלע בפיגול וכן להפך, ולכך אלטרך לומר משום התראת ספק אבל דלמא לא בזדיה תהוי [יא] חיובא וכן בנותר ואע"ג דבמסקנא אחד מיינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו אם לא והתראת ספק לאו התראה היא: **שמע מינה איסורין מצטלין זה את זה.** כי היכי דהיתר מבטל איסור ולא אמרינן איסורא לא מבטל איסורא: **ושמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא.** הא דאמור רבנן בכל דוכתי איסור [ח] הנו"ט בהיתר אוסרו ואע"פ שההיתר ברוב [ט] לאו דאורייתא הוא ללקות עליו דאי דאורייתא נהי נמי דרבה מין על חבירו מ"מ טעמא יהיב ואיכא טעמא דשיעור אלם. וקס"ד השתא דאפילו פיגול ונותר מב' מינים שטעמו של זה ניכר בזה נמי פטור לר"ל כגון האי בשר והאי שירי מנחה: ה"ג **עשה עיסתו מן חטין ומן האורז כו' ואדם יוצא בה ידי חובתו.** של עשה דקום אכול מצה בפסח [י] ואי נותן טעם ברוב לאו דאורייתא היכי נפיק הא קי"ל (פסחים דף לה.) דאין יוצאין אלא במצה שהיא מחמשת המינין דכתיב לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות (דברים טז) דברים הבאים לידי חימוץ אתה יוצא בהן ידי מצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי קרחון: אלא

מהני תלת ובללן זב"ז ואכלן וכגון דשקל ב' זיתים מחד איסורא וד' זיתים [יד] מב' איסורין ובללן בקערה אחת ואכלן ומ"מ שלא יהא רוב מן האחד ומבטל את חבירו הילכך לא ידעינן בהאי איסורא אם יש עליו שם פיגול או שם נותר דאיסורין מבטלין זה את זה לפטור [טו] מטעם התראת ספק כגון דאכל בשתי פעמים בכדי אכילת פרס ובאכילה ראשונה התרו בו משום פיגול ובשניה משום נותר מ"מ אפילו פחות מכדי אכילת פרס פטור כשאכל בשתי פעמים דכשהתרה בראשונה משום פיגול שמא נותר רבה ולא שפיר מתרי ביה ובשניה כשהתרה משום נותר שמא פיגול רבה ולא שפיר מתרי ביה ואי משום דכבר התרה בו משום פיגול מאכילה ראשונה ואמרינן בקדושין (דף עז.) דבעל חמש אלמנות חייב משום אלמנת ראובן ואלמנת שמעון ובחדא התראה מיירי דאי בשתי התראות אפילו באלמנה אחת נמי חייב דהתראות מחלקות אלמנת כיון דעסיק בביאה ומתרה בו בתחילה הוה התראה לכל אחת ואחת וה"ג הרי עסוק כל שעה באכילה ותועיל לו התראה ראשונה לא דמי שאני הכא דנראה כחוזר בו מהתראה ראשונה כשחוזר ומתרה בו משום נותר וכאילו אמר לו לא על פיגול אתה אב אלא על נותר ואם תאמר והא תנן במעילה בפ' קדשי מזבח (דף יז.): הפיגול והנותר אינן מצטרפין זה עם זה מפני שהם ב' שמות ואמר בגמרא ל"ש אלא לטומאת ידים דמדרבנן אבל לענין אכילה מצטרפין דתניא ר"א אומר לא יאכל כי קדש הם כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו וי"ל דהתם בדלא מערב אבל הכא דמערב בטל דאיסורין מבטלין זה את זה מ"מ הכא נלקות משום פיגול או נותר קאי אבל התם מיירי לעבור עליו משום כל שבקדש פסול ועוד התם נהי דאיסורא איכא מלקות ליכא משום דהוי לאו שבכללות כדאי' בפסחים (דף כד.): **מתיב רבא עשה עיסה מן החטין.** תימה דלא מקשה ליה [כפ"א מה"ד] [1] **אלא מין בשאינו מינו בטעמא כו'.** [2] תימה דבהקומץ רבה (מנחות דף כג.): פריך מהיכא דתבלה בקנלה למ"ד בתר מבטל אזלינן מאי קא מדמי אההיא [טז] דבתר בטל או בתר מבטל אזלינן שהטעם שוה אההיא [יז] דתבלה בקנלה שאין הטעם שוה כיון [יח] שיש בתבלין טעם מלה ראוי לגלות בו ידי חובתו כדאמרינן הכא אם יש בו טעם דגן חייב בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ובכל התורה כולה קי"ל דטעם כעיקר ואין להקשות אהך דשמעתין מהא דאמר בערבי פסחים (פסחים דף קטו.) לא לכרוך אינים מצה ומרור בהדי [הדדי] דלמא אתי מרור דרבנן ומבטל מצה דאורייתא [3] דהתם חוזק המרירות הוא דמבטל טעם מצה אבל אם אוכל הרבה שרי:

מסורת הש"ס

א) פסחים סה: [לעיל לה. לו. לקמן עט. מנחות כב. חולין פז: נדה עא.]: ירושר' פסחים פ"ה ה"ח, ב) [חולין פז:], ג) עי' בכורות כב: ד"ה יתיב, ד) [ע' תו' יבמות קפ. ד"ה ككר] ירושר' חלה פ"א ה"א, ה) שבועות ג ירושר' פסחים פ"ה ה"ד, יבמות פי"א ה"ד, נזיר פ"ח ה"א, וע"ע שבועות פ"ג ה"ד, ו) חלה פ"ג מ"ז עי' ירושר' חלה פ"ג ה"ה, וע"ש פ"א ה"א פ"ב ה"ג, תוספ' חלה פ"ב ה"א,, ז) שייך לע"ב, ח) [ועתוס' שם ד"ה אלא שמייאב קושית זן].

גליון הש"ם

מתני' **ישפך לאמה.** עיין מנחות דף מח ע"א תוס' ד"ה חטא: גמ' וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא. ק"ל למ"ש תוספות חולין דף לט בשם הר"י דאורליינס דאף אם טעם כעיקר דאורייתא מ"מ לא לקי דהוי רק עשה וא"כ הכא דמיירי בענין מלקות שפיר אמרינן דבטל ולא נשאר רק עשה דטכ"ע: תוס' ד"ה מתיב וכו' מכה"ת בולה דקי"ל טעם כעיקר. ק"ל דמהיקן ה"מ להקשות ולהוכיח דטעם כעיקר דאורייתא דלמא בחמת סוי רק דרבנן וכן ס"ל לרש"י בחמת לזה פירך מהא דיוצא ידי חובת מצה מוכח דהוא דאורייתא: תוס' ד"ה אלא וכו' דהתם חוזק המרירות. עי' בתוס' פסחים שם ד"ה אלא מנכך אתי מצה דרשות ומבטל למרור ולע"ק:

שינויי נוסחאות

א) עי' גל' מהרש"א והג' רז"ו הלוי והג' מהרש"ם, דיש כאן ד' גירסאות בפוסקים, יש גורסים ר"ל, וי"ג רב פפא, וי"ג ריב"ל וי"ג ר' יוחנן. עי"ש בדברימס: ב) מילת והטמא ליתא בתוס' להכא ד"ה הפיגול והנותר כזית וכו' וכ"מ מרש"י דהכא גם בתוס' יבמות ק"ו ע"א ד"ה הכה וכו'. וכן עוד בתוס' נדה מו ע"ב ד"ה כ"ו וכ"ל לא הסעיקו אלא הפיגול והנותר. אמנם עניין והטמא לא נזכר שמה. וכן בירושלמי פ"א דחלה ליתא. ועדיין כעי לתתיאב בדבר הסב"ה (הגרי"ב). ועי' רש"ש שהעיר דמהתוס' כאן מוכח דגרסי והטמא. וע"ע מלפה איתן וקדשי דוד: ג) מן החיטין ומן האורז (כ"ה בתשניות): ד) כ"ל ואדם (ש"מ): ה) כשנפלה (ש"מ): ו) המבטל ונהיה כמוהו ונקרא בשמו (*ש"מ): ז) כ"ל הויא היובא אלא באידך וכן בנותר כו' (שמכ"י וב"ש): ח) דאיסור (ש"מ): ט) רוב (ש"מ): י) בפסח שהכתוב קבעו חובה כדכתיב בערב תאכלו מצות, ואי נותן כו' (כ"י"ר): יא) בס"י איבא (הגרי"ב): יב) ר"ל בגלולה אחת (ח"מ): יג) כבראשונה פטור שמא (רד"ו הלוי): יד) זיתים מאיסור השני ובללן (ק"ד ועו"ש וכע"ז בח"מ). ומדברי הל"ק נר' דגרים כלפנינו וכ"ל דהנך ד' זיתים הם מב' איסורין עיי"ש: טו) כ"ל ופטור (ש"מ): טז) כ"ל ההיא (צ"ק): יז) כ"ל לההיא (צ"ק): יח) כ"ל דכיון (ש"מ): יט) גי' ש"מ בטיל ליה לדם. ומכאן עד סה"ד ליתא שם עי' באות שאח"ז: כ) כ"ה בש"מ. וכתבה"י ליתא אלא רק הליון של תה"ד. ותיבות ומשרבו המים אינו מובנות. ועי' פסקי ר"ד:

שיטה מקובצת

הפיגול והנותר בו'. פ"ה מית מזה כו' עד שיר מנחה. ולא"ת

כדפי', מ"מ כל התראה והתראה בשעתה הויא התראת ספק כדפי', ודמי לההיא דהכה את זה וחזר והכה את זה. והשתא ניחא לפי' דא"ל שהמעט מתבטל לגמרי והוי כמאן דליתיה. ולא"ת אכתי מאי אריא דמיפטר מטעם דמיעוט בטל ברוב, תיפוק ליה דאין כאן שיעור דאפילו לא נתבטל איפטר מטעם התראת ספק כיון דתמרה בו משום איסור אחד בשתי אכילות ואין יודע באיזה אכילה אוכל כשיעור מאותו איסור שמתרה בו דכיון שאינו אוכל באכילה אחת כי אם שני זיתים מתני האיסורים אם הרוב נותר מ"כ ליכא מית מפיגול וכן בשניה, וא"כ אפילו אם המיעוט [לא] בטל ברוב הוא התראת ספק כדפי'. וי"ל דמיירי כגון שאכל אכילה שניה בתוך כדי אכילת פרס (בראשונה) [מראשונה] וא"כ אם לא היה בטל ברוב היה המיעוט שנתפגל באכילה ראשונה מצטרף עם הפיגול שבאכילה (ראשונה) [שניה] וכבמית מפיגול בשתי אכילות היה מתחייב משום פיגול וא"כ אין כאן התראת ספק כיון שחוב הפיגול מאכילה ראשונה הוא"ל ואינו בטל ברוב מפיגול היה מתרה בו, אבל כי אתרינן דתבטל המיעוט ברוב א"כ לא שייך שם ליקוי ואין מתחייב שום חיוב כלל מהתראתו אל פיגול באכילה ראשונה אם הנותר רוב ולהכי הוי התראת ספק כדפי'. ה"נ וי"ל דמשכחת לה דאפילו דחוקים זה מזה יותר מכדי אכילת פרס מ"מ צריך לומר דתבטל המיעוט ברוב דאם לא נתבטל א"כ יתחייב ממה נפקא באכילה ראשונה או בשניה, לפי שיש לפרש דמיירי כגון שיש ג' זיתים מכל אחד ואחד ונבלע לגמי אכילת פרס דאם אכל ב' זיתים מכל אחד ואחד ונבלע בקערה אחת ואכלן ומ"מ לא יהא רוב מן האחד ומבטל את חבירו הילכך לא ידעינן בהאי איסורא אם יש עליו שם פיגול או שם נותר דאיסורין מבטלין זה את זה לפטור [טו] מטעם התראת ספק כגון דאכל בשתי פעמים בכדי אכילת פרס ובאכילה ראשונה התרו בו משום פיגול שמא נותר רבה ולא שפיר מתרי ביה ובשניה כשהתרה משום נותר שמא פיגול רבה ולא שפיר מתרי ביה ואי משום דכבר התרה בו משום פיגול מאכילה ראשונה ואמרינן בקדושין (דף עז.) דבעל חמש אלמנות חייב משום אלמנת ראובן ואלמנת שמעון ובחדא התראה מיירי דאי בשתי התראות אפילו באלמנה אחת נמי חייב דהתראות מחלקות אלמנת כיון דעסיק בביאה ומתרה בו בתחילה הוה התראה לכל אחת ואחת וה"ג הרי עסוק כל שעה באכילה ותועיל לו התראה ראשונה לא דמי שאני הכא דנראה כחוזר בו מהתראה ראשונה כשחוזר ומתרה בו משום נותר וכאילו אמר לו לא על פיגול אתה אב אלא על נותר ואם תאמר והא תנן במעילה בפ' קדשי מזבח (דף יז.): הפיגול והנותר אינן מצטרפין זה עם זה מפני שהם ב' שמות ואמר בגמרא ל"ש אלא לטומאת ידים דמדרבנן אבל לענין אכילה מצטרפין דתניא ר"א אומר לא יאכל כי קדש הם כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו וי"ל דהתם בדלא מערב אבל הכא דמערב בטל דאיסורין מבטלין זה את זה מ"מ הכא נלקות משום פיגול או נותר קאי אבל התם מיירי לעבור עליו משום כל שבקדש פסול ועוד התם נהי דאיסורא איכא מלקות ליכא משום דהוי לאו שבכללות כדאי' בפסחים (דף כד.): **מתיב רבא עשה עיסה מן החטין.** תימה דלא מקשה ליה [כפ"א מה"ד] [1] **אלא מין בשאינו מינו בטעמא כו'.** [2] תימה דבהקומץ רבה (מנחות דף כג.): פריך מהיכא דתבלה בקנלה למ"ד בתר מבטל אזלינן מאי קא מדמי אההיא [טז] דבתר בטל או בתר מבטל אזלינן שהטעם שוה אההיא [יז] דתבלה בקנלה שאין הטעם שוה כיון [יח] שיש בתבלין טעם מלה ראוי לגלות בו ידי חובתו כדאמרינן הכא אם יש בו טעם דגן חייב בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ובכל התורה כולה קי"ל דטעם כעיקר ואין להקשות אהך דשמעתין מהא דאמר בערבי פסחים (פסחים דף קטו.) לא לכרוך אינים מצה ומרור בהדי [הדדי] דלמא אתי מרור דרבנן ומבטל מצה דאורייתא [3] דהתם חוזק המרירות הוא דמבטל טעם מצה אבל אם אוכל הרבה שרי:

שיטה מקובצת (המשך)

אמת בתוהה אכילה אין בו כשיעור מאותו איסור בשמא (מאותו מיעוט) [אותו] שמתרה בו [הוא מהמיעוט], והשתא בכל אכילה מיפטר מטעם התראת ספק לפי שאין יודע איכן הוא המיעוט והילכך כי מתרה בו באכילה ראשונה משום פיגול, שמא בההיא אכילה הנותר רבה על הפיגול ומבטלה ממנו דלויתיה, וכן כי מתרה בשניה משום פיגול איכא למימר הכי, ואע"ג דממה נפקא לחדא מייניהו עבר משום פיגול דאי דאשונה רוב נותר מ"כ שניה רוב פיגול ואי שניה רוב נותר מ"כ ראשונה רוב פיגול ואמאתמא דוחלי עבר משום פיגול ונענין ביסוי אינו כן. שאפילו נפל דם לתוך מים מייב לכסות, שאע"פ שבטל ונדחה ראשון ראשון, אפ"ה כשהגיע וכבה עד שנהפכה מרגלית המים לדם, חזר דם הבטל ונעורר ומשוב דם, ולא אמרי' הואיל ונדחה ידחה, שאין מוכת דימוי אלא מצות (חולין פז:):

נוסחאות רש"י כת"י

אין דם מבטל דם. דמין במינו לר' יהודה לא בטיל ואפילו טיפה לתוך כלי גדול אע"פ שאילו היה דם הפסול מים אין דם הכשר ניכר בהן אפילו הכי כשר לזריקה: **נתערב בדם הפסולין.** כגון בדם שנשחט חוץ לזמנו: **ישפך לאמה.** ולא אמרינן דוחלין אותו כאילו הוא מים ואם דם הכשר מעורב בהן ומיכר בהן חיזוק וכן בדם התמצית. ונעשית דמ"ק וכ' אלעזר מפרש בגמ': **ואם לא נמלך ונתן כשר.** ואפילו נמ"ק, דטעמא דלכתחילה לא משום גזירה בעלמא היא דילמא אתי לאכשורי דם פסולין לזריקה בעזיהו וכן דם התמצית ומלאוריינתא דם התמצית לא חזי לכפרה דתמיכ כי נפק הכשר בדם היא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר דם שהנפש יוצאת בו אינו מכפר ושאין הנפש יוצאת בו אינו מכפר: **לא שנו.** דאם יש בו מרגלית דם כשר ואע"ג דרובא מים: **אלא שנפלו מים לתוך דם.** דקמא קמא בטל הילכך כל כמה דאיכא מרגלית דם כ"ש לא נפל ליה אם) דם ומשכרו המים לבטל מרגלית דם בטל לו: **אבל נפל דם לתוך מים לתוך דם.** הדם ומשכרו בו המים אע"פ שיש לו מרגלית דם בטל דם: **ונענין ביסוי אינו כן.** שאפילו נפל דם הטוף לתוך מים אם יש בו מרגלית דם חייב לכסות ולא אמרי' קמא קמא בטל ליה: **לפי שאין דיחוי במצות.** דאע"פ שנדחה טיפה לאמה שנפל לתוך המים ולא היה מרגלית דם בטל ליה